

JURNAL DE ȘTIINȚE.

ESE DE PATRU ORİ PELUNĂ

Prețul abonamentului:

București 64 lei pe an
 Districte 69 — —

REDACTORII:

D-r C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE

se fac la Redacția, Strada Seraphim, ce 'i dice ș'a Pensionatului No. 10, în dosul Coltzi, și la DD. Librari.

Coprire: Atheneul român. — Self-government. — Părinții și Guvernul. — Efectele ghiței. — Elefantul. — Pescuirea racilor. — Aniversarea școlii de medicină.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA.

•Ne se poco io vi dia, da imputar sono,
 Chè quanto io posso dar, tuto vi dono.

Ariosto.

Dacă puțin vă dați, nu sunteți de imputat
 Căci cât pot da, tot vă dați.

•Popolul care are cele mai bune școli
 este cel d'antăii dintre populi; dacă nu
 este astăzi va fi mâine.

(«Jules Simon» l'Ecole).

ATHENEUL ROMÂN. — SELF-GOVERNMENT.

Aceia cari au asistat la lectura D-lui A. Lahovary au putut să se convingă că: libera expresiune a cugetării este un fapt ce se practică pe un picior întins în sînul Atheneului.

Principul *self-government* (guvernarea fiecărui prin sine însuși), iată, dacă nu ne înșelăm, ceea ce caracterisă juna instituțiune numită Atheneul român. Nici o doctrină, nici un system, nici o idee exclusivă în sînul său ci din contra *spontaneitatea* individuală în totă întinderea ei, libertatea cea mai completă neinfluențată și *nereglementată* de nimeni.

Principul *self-government*, ce se practică în sînul Atheneului, este pentru toți cugetători serioși, idealul către care trebuie să aspire toate societățile și toate statele ce voiesc a trăi de o viață demnă și virilă.

Pentru noi cuvântul *self-government* conține două idei fundamentale ce le putem resuma în două cuvinte: *Libertate, responsabilitate.*

Nimic nu formeză mai bine un om sau un

popol de cât *libertatea* de a pune în joc, de a exercita și a desvolta toate forțele ființei sale. Libertate dar întregă și completă pentru individ și pentru popul!

Dar și *responsabilitate*. Fie-care fiind responsabil de actele sale, având conștiința intimă a acestei responsabilități, pune în joc, mai înainte de a exercita libertatea, facultățile inteligenței sale, județiul, sagacitatea, rațiunea etc., și, exercitându-și libertatea în aceste condiții e în *adevăr* liber; și, înțelegând că libertatea sa se oprește acolo unde începe libertatea vecinului său, respectă această libertate și și pune singur limite libertății sale.

Dar să nu ne ocupăm aci de un subiect ce va fi pe larg desvoltat de onorabilul nostru colleg D. Gr. Lahovary într'una din conferințele publice ale Atheneului. Nu ne îndoim ca D. Lahovary va tracta cu superioritate acest subiect și va expune înțelepte doctrine ce conține cuvântul *self-government* înaintea unui public numeros, care va fi obli-

gat a constata ca după cathedra Atheneului se proclamă mari și înțelepte adevăruri.

Exprimând părerea noastră de reu că cadrul jurnalului nu ne permite a da o analiză despre însemnata lectură a D-lui A. Lahovary, constatăm cu bucurie bunul symptom ce ni'l dă *Sentinella* începând în colónele sale a se ocupa de unele din ideile emise în símul Atheneului și a le discuta, criticându-le

cu bună cuviință și urbanitate. Însciințăm numai pe autorul¹⁾ criticei D. Hăjdeu că guvernul Atheneului este guvernul numit *self-government*. Fia-care membru e *liber și responsabil*, și credem că aceia care vor bine-voi a lăuda sau a critica vre-un membru al Atheneului, să nu confunde acest membru cu Atheneul întreg.

E.

PĂRINȚII ȘI GUVERNUL.

D. A. Puiu, institutorul clasei IV primară din Rómnicul-Sărat, ne trimite un frumos articol intitulat: *Părinți și Guvernul*. Ne pare reu că cadrul jurnalului nostru nu ne permite a'l reproduce în întregimea lui, ne impune însă necesitatea de a'l resuma fórte pe scurt.

D. Puiu crede împreună cu noi că Religia este o mare putere morală a căria importanță în Educație nu póte fi contestată de nici o persoană bine cugetătoare. Ideea religioasă ar trebui dar să ia un loc mai important în Instrucție de cât locul ce 'l ocupă în momentul de față.

D. Puiu insistă apoi asupra marei misiuni impusă de D-șeu mamei de familie. Nu trebuie, dice D. Puiu, să așteptăm vârsta de 7 sau 8 ani pentru a începe instrucția și educația copiilor; să ne gândim din contră a le forma inima și sufletul încă din acel timp când impresiunile cele rele n'au afectat facultățile lor.

„Mame bine-cuvintate de D-șeu, dice cu o încredințare plină de blindețe și de dulcătă D. Puiu, puneți-vă lângă légănul copiilor vostri încă de la 6 luni alle etății lor și prin armonioșele vóstre voci, prin amabilele vóstre maniere, prin puterea ce v'a dat'o D-șeu imprimați în fragedele și sincerile lor suflete, sacrele sale adevăruri. Incepeți Educațiunea lor prin aceste phrase: un singur D-șeu care ține totul în deplină armonie... Toți ómeni sunt fii ai acestui D-șeu și frați între ei! Amor către D-șeu și fii sei.“

Dar vine un timp când părinți își trimet copii lor în schólele Statului. Atunci începe acția Guvernului, acția celor „în drept și în datorie celor „prudenți și puținți de a continua opera sacră“ în cepută de numirele afectuase. D-șeu, dice D. Puiu, impune Guvernelor acéstă obligațiune și reclamă a nu se întuneca adevărul; legile lor însă, ca să ajungă la scopul dorit, trebuie să fie confecționate conform spiritului de adevăr, de just, de frumos, cu un cuvint spiritului D-șeii. D. Puiu întrebându-se dacă aceste legi trebuiesc culese din legile Romanilor, Grecilor, Francesilor etc., respunde:

„Elle trebuiesc culese din *codicele just al D-șeii*, care este deschis pentru toți: *Natura*, „sau din resumatul acestia care este: *Evangeliul* „lui Christ! Ori-ce sorginte afară d'acestea conducte „la rătăcire, la intunec, la impilarea generațiilor „viitoare și în fine la călcarea legilor lui D-șeu!“

Cititori Naturei se vor asoția, nu ne indoim, ca și noi, cu ideile exprimate de D. Puiu, cu o convicțiune atât de profundă, cu o convicțiune ce plecă din fundul unei inimi plină de o nobilă simplitate și dominată atât de mult de adevăratele idei ce trebuie să domine Instrucția și Educația junimei.

Stima și considerația concetățenilor sei, precum și stima și considerația corpului profesoral întreg din toate gradele învățământului, iată nobila recompensă ce așteptă pe aceia care, ca D. Puiu și consacră

1) D. P. Buescu.

activitatea, inteligența, vegherile pentru a urmări marele scop: Instrucția și Educația națiunii.

Aceia care ne au făcut onoarea de a citi cu orecare atenție „Natura,” au intrevădit ideea ce se desfășură din toate cele scrise de noi: crearea în societatea noastră de forța colectivă. Și fără îndoială nu poate fi forța colectivă mai puternică de cât aceia ce o va prezenta corpul profesoral din toată România unit prin idei comune, prin sentimente comune, prin aspirațiunile comune; corpul profes. ce începe cu învățătorul comunal și se termină cu rec-

torul universității și membri consiliului general și ai consiliului permanent.

Prima și indispensabila condiție a realizării acestei idei, este cum am mai spus-o și cum o relatăm:

1° Implinirea cu scrupulositate a datorțiilor.

2° Definderea cu energie și pe calea legală a drepturilor.

În urmărirea acestei idei, vom fi ajutați, nu ne înduioim, de toți membrii corpului învățător bine cugetători!

E.

Prüimim dela D. N. Serbescu articolul următor, asupra ghietei, pe care 'l publicăm în jurnalul nostru puțin mai prescurtat:

EFFECTELE GHIETEI.

Pentru ce pământul, care îngheață iarna crapă, când scim că toate corpurile și strâng (și condensază) moleculele lor prin acțiunea frigului, precum acelea ale unui corp orecare, se dilată prin acțiunea căldurii?

Pentru ce crapă cercurile de lemn de la donițele în care apa ce conține a înghețat?

Respondem: cauza acestui fenomen natural este, că apa face excepționale de la regula d'a se contracta prin acțiunea frigului; căci ea în loc d'ași micșora numai volumul său, precum fac în general metalele și mineralele, ea din contra se dilată și încă și ia o acțiune expansivă, care exercită o tracțiune asupra dogilor (peretilor) doniței, și acestea o transmit asupra cercurilor, cari, neputând suporta această tracțiune, plesnesc (crapă) în mare multe bucăți. Tot acesta este și cauza de crapă oule înghețate în lunele friguroase ale ernei.

Asemenea și despicările (tăeturile) ce le observăm iarna la arbori, vin tot din această cauză, fiind că sucurile aflate în nenumăratele celule ale țesăturilor lemnoase, prin înghețare se dilată producând cea forță expansivă asupra fibrelor lemnului; acestea fiind prea tari (în momentul solidificării) și întinse peste măsură din cauza dilatațiunii zeturilor ce conțin celulele menționate, tot d'o dată neputând rezista asupra tracțiunii produse de cea accelerată dilatațiune, crapă însăfășit, și încă în direcția fibrelor sale, adică tot-d'auna longitudinal. —

A doua întrebare va fi:

Pământul se poate și el număra între corpurile excepționale în privința contractiunii prin acțiunea frigului?

Respondem: că nu, căci dacă vedem că el crapă, acesta se întâmplă din cauză că este prea apos, și pe când moleculele apei se dilată, el, fiind că nu se poate dilata, spre a obține cea tracțiune ce acțiunea expansivă

a apei exercită asupra moleculelor pământului, el dar crapă din lipsa de dilatațiune, necesară spre a rezista a celei forțe de tracțiune produse de moleculele apoase; așa dar pământul conservă legea de a crăpa numai vara prin dilatațiunea sa, pe când iarna crapă numai prin violența ce îi impune moleculele apoase.

Frumoșele cristale arborescente produse iarna pe ferestre se în alte locuri, unde apa se depune, poate să fiă tot din dilatațiunea apei, însă când ea era deja depusă pe ferestre, adică când se prefăcea din vaporii în apă (fiind că aerul atmosferic conține aburii de apă); în stratele ce învăluiea geamurile, unele din picături în momentul liquefacțiunii se prăvăleau, pe când altele se produceau și în acel timp le întâmpină o acțiune acceleratrice a frigului și le solidifică, dilatăndu-le în direcțiunile ce le au aflat în cursul pasagiului lor.

Theoria însă d'a se lipi picăturile unele de altele în momentul solidificării lor, precum dic autorii cei mai erudiți întru acesta, adăogând-o la observațiunile ce le am descris mai sus, ne va da o destulă dovadă, cel puțin în ceea ce privește asupra răspunsului pe care 'l am demonstrat.

Despre aceste lipituri de picături apoase, ne dă o desăvârșită lămurire stalactitele formate de picăturile apei ce le vedem iarna formându-se naturalmente sub acoperișurile caselor, și iată cum se operează ele: picătura care cade după casă se agitază de un corp filiform, precum un paiu, un fulgă etc. ce întâlnește din întâmplare, și îndată ce ajunge asupra lui, moleculele acestei picături fiind la o temperatură scădută, însoțită și de agitațiunea corpului strâns, îngheață numai de cât într'un timp accelerat; picătura a doua urmând pe aceeași cale, întâlnește două condițiuni de solidificare,

adică și corpul agitant și obstacolul ce îi pune picătura înghețată; tot așa și a treia, și a patra, pînă când se formază acel stalactit, în formă de con a cărui baza e lipită de acoperămintul caselor și vîrtul în jos; vîntul înlesnesce mult construcțiunea și grăbește formarea lor.

De vom lua un stalactit de acestea, și îl vom observa cu atențiune, el ne va presenta nîsca scări desemnate circular pe periferia în tota lungimea conului, și în antru lui straturî concentrice (unele în altele).

În fine, ne putem întreba: care e cauza de crapă gheața în bloci (bucăți ori sloi) mari, când dă asupra ei căldura primăverii?

Răspundem: că gheața are o formațiune cubică, d'aceea acei cubi prin acțiunea căldurei solare, desfăcînduse unii de alții, sunt împinși de valurile aceluî rîu, care îi pornesc în emigrațiunii de primăvară; adică aici este o deslipire produsă prin liquefacțiunea ei, iară nu o acțiune a puterii expansive, produsă prin trac-

țiunea moleculară, cum se întîmplă la plesnirea gheții de geră, ori de solidificațiunea apei prin acțiunea frigului; cu alte cuvinte, apa se dilată prin frig, ca și prin căldură.

Diferința însă în aceste două dilatațiuni este, că prin căldură moleculele apei se prăvălesc numai unele asupra altora, dar n'au și acea forță expansivă care o întîlnim în moleculele gheței (care se înțelege aș o agregatiune). Așa dar gheața are o dilatațiune, prin urmare ea face în adevăr excepțiune de la regulă că nu se dilată numai prin acțiunea căldurei, ci și prin acțiunea frigului; însă această dilatațiune nu este despărțarea moleculelor unele de altele, precum se observă la acelea prin acțiunea căldurei, ci ea (gheața) constituă numai o forță expansivă, care constată cu mare acurateță: ruptura cercurilor doniței, și crăparea ouelor înghețate și a arborilor iarna.

N. I. SERBESCU.

ELEPHANTUL.

Ne propunem, într'o serie de articole, a desvolta cu ore care amănunturi principalele idei și fapte ce am emis, cele mai multe în trecăt și sub o formă populară și ușoră în conferința publică ce am avut onore a face în salonul Atheneului român.

Elephantul este un animal foarte însemnat prin mărimea extraordinară a corpului, prin forța sa prodigiösă, prin caracterul seu blând, precum și prin proporții grosolane unite cu o mare fineță în instincte.

După cum se vede în gravura noastră *trompa* elephantului dă acestui animal o physionomia cu totul particulară. Trompa este o prelungire a nasului. Este destul de lungă ca să ajungă pînă la pămînt fără ca animalul să se aplece și e înzestrată de o mare mobilitate, pöte în alte cuvinte executa mișcările cele mai variate. În interiorul trompei sunt două canale corespundînd cu cele două nări alle animalului și avînd la partea lor superiöră un fel de valvulă sau clapcă ce elephantul pöte închide și deschide după plac.

Extremitatea inferiöră a trompei este cum o arată figura, în formă circulară și presintă înainte o mică prelungire ca un fel de deget ceea ce a făcut pe uni naturaliști a compara trompa cu o mână. „Mână, dice Buffon, este principalul organ „al agerimei și dibăciei Maimuțelor. Elephantul prin „trompa sa, care îi servă în același timp ca braț „și ca mână și prin care el pöte apuca cele mai „mici lucruri pöte să le ducă pînă la gură, să le „pună pe spate, să le arunce în depărtare, are prin „urmare aceleși mișcări de agerime și dibăcie.”

Să adăogim că trompa are o forță prodigiösă și

într'însa residă în adevăr puterea elephantului, animalul se servă de dînsa ca să desrădăcineze arbori întregi, să ridice greutatea pe care nu om ar putea abia să le misce, sau să trintescă pe inamicul seu pe care îl va strivi în urmă prin masa corpului seu.

Am dorî a vedé corpul inemicilor... seu amicilor pucin zeloși ai Instrucției și Educației, sgduit din când în când de trompa vre-unui elephant.

Cei două Dinți mari ai elephantului, (*les défenses*) ce se ved foarte bine în gravura noastră îi sint asemenea foarte folositori. El se servă cu dinți ca să scöță din pămînt rădăcinele de care se hrănesce; și când trompa îi este amenințată, el o ascunde între dinți pe care îi presintă adversarului ca două arme teribile. Acești dinți sint adesea foarte lungi și pot ajunge pînă a avea o lungime de trei metre seu un stîjin și jumătate!

Elephantul nu trăiesce de cât de plante, de arbori de fructe de rădăcini. Temperamentul seu este phlegmatic: de aceia mersul seu este în general greu, mișcările sale se fac încet afară de mișcările trompei. Afară de acest admirabil instrument elephantul ar fi un animal foarte pucin inteligent. Tötă inteligința sa pare a fi pusă în trompa precum tötă inteligința unor individe pare a consista în mișcările fără conștiință alle limbei și declamațiile și calomniile ce rezultă din aceste mișcări automate.

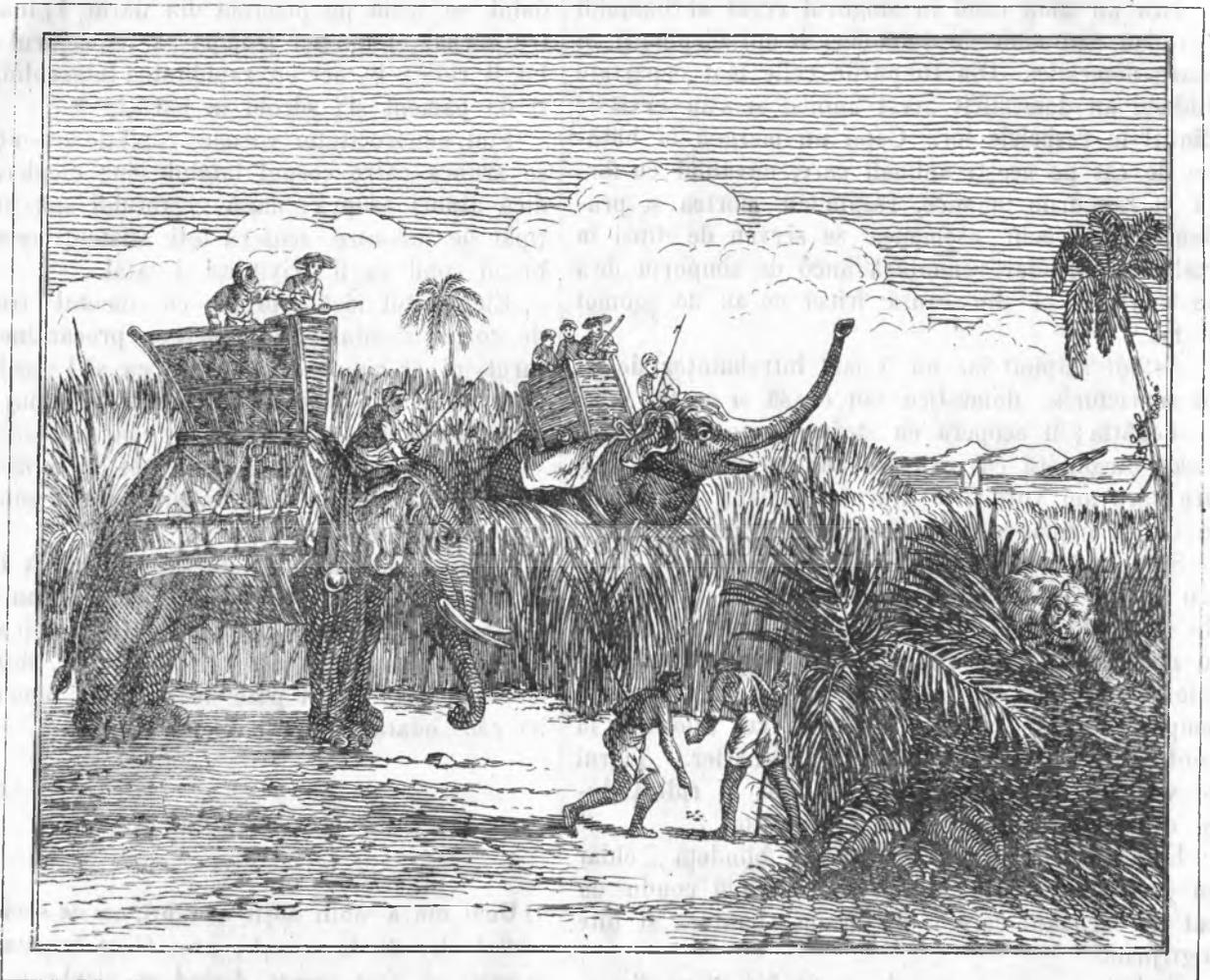
Creeri elephantului (creeri acestor individe nu merită a atrage atenția noastră) nu sint așa de mari pe cât s'ar putea crede când are cine-va în vedere mărimea capului, în partea de sus a cra-

niului există lacune sau găuri foarte mari care nu sînt umplute de substanță cerebrală (creeri). Și s'a putut observa din mai multe experiențe că volumul creerilor este de noă ori mai mic de cât volumul capului. Cap mare dar gol!..

Buffon a observat foarte bine ca simțul adoratului (mirosirea) și simțul tactului (pipăirea) residă la elefant amîndoe în trompă. Această trompă este foarte sensibilă: nervi numeroși există în interiorul seu, extrema sa flexibilitate îi permite

chiar în mersul lor strivesc și restornă colibele locuitorilor. Nu fac însă reu omului afară numai când acesta îi atacă. În acest cas ei își arată forța maltratând foarte cu trompa lor pe aceia care 'i au superat.

Elephanți sunt animalii ce se pot cu înlesnire domestici (instrui și educa). Iată cum îi prindelocitorii din Bengal și îi demesticesce: Se înconjură cu îngrădiri foarte solide un loc ore-care în care se pune și se îngrijesc elephanți *femele* domesti-

Vinătorea Tigrilor cu Elephanți.

de a se aplica exact tuturilor obiectelor și a le pipăi într'un mod minunat.

Elephanți se află nu numai în Asia meridională precum în Bengal, Malabar, Tonquin, Siam, Ceylan Java, insulele Philipine etc. dar încă în Africa meridională, în Nigriția, Abyssinia, Capul Bunei-Speranțe. În unele localități sînt foarte numeroși, și se află în bande întregi care mergînd împreună prin păduri își fac drum resturnînd arburi ce întilnesc în calea lor (Delegorgue). Câte o dată

cite. Acestea merg în păduri să caute pe elephanți, liberi (goondahs) și 'i atrag în locul îngrădit. Acolo ei sînt închiși, și ținuți mai mult timp fără demincare pînă când devine blândi și supuși. Amorul pentru femelele private servă mult pentru a domestici pe elephanți liberi. Dacă aceștia scapă și se întorc în păduri cad din nou în cursă, grație intervenției cochete a femelelor private. Adesea chiar se dice că e destul ca conductorul lor, care se numesce *cornak*, să mîergă a 'i găsi în păduri

și să le vorbiască cu a voce imperioasă și amenințătoare ca elefanții scăpați să vie a se pune sub jugul omului.

Altă dată mai mulți vânători înconjură o parte a vre unei păduri în care se află elefanți, îi speria prin țipete, prin sgomote violente, prin flăcări etc. se apropiă din ce în ce și silesc pe elefanții a intra într'o îngrădire făcută mai nainte unde îi pot închide, domoli, supune și domestici.

Prinți Indieni își arată mai cu seamă luxul prin numărul elefanților ce au în serviciul lor.

Era un timp când în singurul regat al Siamului se aflau mai mult de douăzeci de mii elefanți în stare domestică. Din timpurile cele mai depărtate Indieni au domesticit acest animal și s'au servit de dînsul în resbelele lor. Capii nu mergu la bătălie de cât pe acești animal care, năvălind cu forță în rangurile inamice, respîndeu mórtea și pradenia. Ceî vechi asemenea se servu de dînși în resbelele lor; dar renunțară încă de timpuriu de a se servi de ei din cauza fricei ce au de sgomot și foc.

Astăzi stăpînii lor nu îi mai întrebunțez de cât în serviciurile domestice sau ca să și arate luxul și bogăția; îi acoperă cu stofe bogate, îi zugrăvesce, înconjură cu inele de aur, cei două dinți despre care am vorbit, le atárnă diamanți de urechi, le dă să mănânce în vase de aur și de argint etc.

Se serv câte o dată de elefanți vînători pentru a vîna tigri. Gravura noastră arată o vînătoare de tigr. Se vede în această gravură vînători stînd în nisce feluri de turnuri ce sînt aședate pe spatelul elefanților. De acolo ei pot în siguranță da asupra tigrului și pot a se apăra cu înlesnire în contra atacurilor acestui teribil carnasier. Tigru se vede în depărtare ascuns în tufiș și ridicându-și capul rinjind într'un mod îngrositor.

Elephantul cere a fi tractat cu blîndeță, chiar cu óre-care politeță. El nu se lasă a fi condus de cât de carnakul care îi dă hrana, băutura și toate îngrijirile.

Trebuie ca acest cornak să fiă blînd, tot-d'auna drept și nici o dată aspru fórá cuvînt, căci în cazul contrariu el concipe mîni pe care cu anevoiă le póte cineva liniști.

Iată un exemplu pe care îl împrumut unei descrieri făcute de o mărturie oculară și care prin urmare e demn dn tótă încrederea!

Un căpitan francas ce se afla la Calcuta, fu invitat de un major engles ce locuia acest oraș de a merge cu dînsul să asiste la o vînătoare de tigr. Când fu să plece majorul díse căpitanului frances

arătându-i un elephant ce se învêrtea și se agita suflînd într'un chip nerăbdător:

Nu e mulțumit de îngrijitorul lui, sunt reu împreună. Am însciințat pre acest îngrijitor să fie blînd cu elefanți, el e din contră brutal și îi tracteză reu. Dacă nu se va îndrepta, sunt îngrijat pentru dînsul, o să sfîrșescă reu."

Abia plecară și elephantul în questiune se opri și scóse un țipăt: cornakul îl îmboldise cu crușime și în impatiența sa de a'l face să mórgă, îl imboldea neincetat. Atunci elephantul scóse un gemăt formidabil, se sculă pe picerele din dărăt, 1) înaintă către cornak, împletici trompa sa împrejurul corpului lui, îl ridică în aer cu rapiditatea fulgerului, îl trînti de pămînt și'l sdrobi în bucăți.

Fiul nenorocitului cornak, copil de vre-o dece ani, se aruncă către corpul tatălui său; elephantul ridică atunci asupra-i masa gigantului său picior: un țipăt de înfiorare scóseră toți asistenți credînd că bietul copil va fi strivit ca și tatăl.

Elephantul însă apropie cu incetul trompa sa de corpul copilului, o împleti cu precauține împrejurul lui, îl ridică cu blîndețe ca să'l așade încetișor pe ghitu-i și plecă, în urmă în capul expediției liniștindu-se complet.

De atunci elephantul nu mai voi să aibă alt cornak de cât pe copil căruia arată tot-d'auna o supunere afectuósă.

Facte de asemenea natură se întîmplă în fie-care și și ómeni ce locuiesc acelle țerri, nu se miră de loc de dînsele, atribuindu-le noțiunei de justiție ce elefanți au intipărită în . . . inimile lor de elefanți. Ar fi póte de dorit ca ómenii să aibă câte odată inimi dn elephant!

E.

1) Unul din amabili noștri auditori, om de societate mai mult de cât de sciință, ne a făcut imputarea de a emita un fact eronat dîcînd că elephantul se póte ridica în două pirióre. Factui cu toate astea este *positiv*. Dacă în voiagele salle în Paris și în Londra ar fi studiat aceste interesante animale în menageriile lor, sau daca ar fi asistat la vre una din representații de elefanți ce se dau des mai cu sémr în Englitera ar fi putut constata și vedea factul prin sine însuși. No, care avem mare afecție pentru animale și care cătăm toate ocasiunile pentru a le studia, am avut îndoitul avantaj cu amabilul nostru auditor nu a putut avea.

PESCUIREA RACILOR ÎN ANTILE.

Una din principalele petreceri a creolilor ș'a europeniilor, care vin să locuiască aste insule ferice, mai cu seamă Martinica, este pescuirea racilor, acești raci care aici iaș propozițiuni prea mari.

Nu vom vorbi despre bogata vegetație din Martinica și despre fructele cu gust ce se fac acolo.

Asta ne ar depărta prea mult de subiectul nostru, dar vom însemna că aici ca pretutindini în Natură, lângă bine se află și rău, lângă plăcere și pericolu. Martinica este plină de reptili p'între care trebuie să însemnăm șerpele negru care ajunge câte odata la o lungime de două metri, și șerpele galben mai puțin lung, dar mult mai primejdios.

Cu toate acestea adăogim că șerpi trăiesc într'această insulă, fiind folositori, căci prăpădesc șioreci d'acolo. Dacă reptiliile n'ar prăpădi pe fie care an o mare parte din aceste teribile rođătore, plantațiunile de trestie ar fi rőse mai nainte de recoltă. Se privesce ca o excepție curiosă că la Guadelupa, la câte-va leghe de Martinica nu se află reptili. Faptul acesta este explicat de naturalisti în chipul următor: se atribuie această prezenței sufrierilor, adică a munților din care extrage sulfu (pucioșa) după cum arată chiar numele lor.

Dar spre a nu trage în mai multe amenunte pe lectőrele nőstre, vom trece repede preste câte-va caractere. Racul este un crustaceu decapod, din familia macrurilor sau cu cōda lungă și din secția stacojilor. Raci se deosibesc lesne de cei'altă crustacei prin degetele lor cele grőse și prin forma piciorilor terminate prin cleste. Dar să ajungem la subiectul nostru și să ascultăm p' un martor ocular dela această pescuire.

Un negru cu talia mare, Nelson, cunoscut de creoli, om de inimă și cu inteligență, considerat de negri ca avēnd o putere supranaturală, pentru că scia să vindece toate plagele, chiar acelea provenind din mușcătura șerpilor celor mai periculoși ne conducea.

Către două ore după amiaziu plecarăm încărcăți d'o mare provisie de manioc¹⁾ tăiat măruut. Coborirăm un mic riu ce curge din munți, a cărui apă limpede și lină când e timp frumos, se transformă într'o oră, în torrente furioase, îndatăce vine o plōie furtunosă și mătură tot ce se află în calea sa.

Ziua pescuirii nőstre era lină, Nelson (așa se numea negrul conductor), mi arăta cum trebuie să leg

bucățile de manioc cu nisce mici fire ce se afundă în mare cantitate în intrul cursului apei și la care lega fragmente de lemn sau de plută. Racul sau locuitorul (asta e numele ce se dă crustaceului acestuia în coloni) este prea lacom de manioc; se precipită pe bucata ce șieresce, o apucă cu degetele sale în formă de clește ș'o mănăncă cu aviditate.

Maniocul (care în stare crudă este o otravă pentru om) amortește îndată pe rac; toți acea căți au înghițit o bucată din momela fatală rămân pe loc.

„Către opt ore sēra, continue naratorul ne întorserăm către locul unde am aruncat plasele, după ce neam provisionat de torțe, de combustibil și o ploscă saū tiugă cu licor ce dă putere, căci lucrarea pōte deveni lungă și ostenitoare.

În ziua aceea s'a făcut una din cele mai miraculoase pescuirii; mai mulți ómeni luminează calea nōstră pri apă și pe jos suindu-ne în susul riuului Este un spectacol într'adevăr feeric a vede o mulțime de ómeni desculți, cu torțele în mâini umblând nōptea prin miđlocul riuurilor. Pretutindini unde plutesce un lemn ne arăta prezența unui fir. Racul este mai nemișcat și pare c'astēptă, ca să venim să'l ridicăm —

Conductōrul Nelson mē făcu să țiu plasa cu amēnduōă mâinile, când cei ce lumina cu torțele aplicate au cunoscut locul unde a fost aruncat bucată de manioc; atunci împingēnd plasa înainte și răđēnd fundul c'o mișcare repede adună raci care sunt amorțiți. Pe urmă Nelson armat c'o mânăcă culege toți raci și'i așeză în magazie.

Pescari nu snt tot-d'a-uaa așa favoriți. Se întâmplă câte-o dată că i surprinde o plōie deluviană; atunci nuori de musculițe le acopere obrazu și i orbesc, fericiți încă dacā luminatori apropiind torțele de suprafața apei ca să cunosnă locul unde s'aū pus momelile, nu le lasă se se stingă. Atunci vesela recreație a pescuirii se transformă într'o întreprindere periculoasă.

Întunecimea acestor gârle umbrite de arbori seculari, a căror frunđă permite abia rađelor sōrelui a da o lumină slabă, devine opacă în timpul nopței și pescari trebuie să se întorcă ținēndu-se tot-d'a-uaa în miđlocul curenților. Dacă se întâmplă vr'o nenorocire societății pescarilor, fie care din ei ia un numer, și din minut în minut repetă acest număr pe rând, spre a se asigura că nimini nu lipsesce la apel. Trebuie se bage bine de seamă căci se întâmplă, dacā un pescar nu sondază bine terrāmul înainte d'a pune piciorul pōte să cadă într'o gaură adăucă, sau să se lovescă de rocele enorme de care este semănat curenul. Adăogim cu toate acestea că asemenea accidente sunt fōrte rari, dacā stă cine-va în curenul apelor, iar dacā ese afarō

1) Maniocul este o plantă din familia Euphorbiaceelor ce crește în Antille. Astă plantă este un arbust cu flori rőșii și cu fructe în formă de capsule. Când este verde planta această conține în abundență un suc lăptos și veninos, dar ale cărui proprietăți vătămătoare dispar prin fierbere sau prin expoziție la aer. Rădăcina ei rasă și uscată dă un fel de materie nutritivă care e mult întrebuințată la Antile.

Aceea ce se numește *tapiska* sau *sagu* nu e alt ceva decât manioc uscat și redus în grăunțe mici. Prin fermentație se face din manioc și bēnturi.

un alt pericol se presintă : adică se poate întâmpla să dea peste ore care reptili a căror mușcătură este mortală, dacă nu se ia îngrijiri la timp.

Iată cum în acele locuri, ca în totă Natura în general foloșele sunt însoțite de pericole, lângă maldăile și remediul.

ANIVERSAREA ȘHOLEI DE MEDICINĂ.

Devisa jurnalului nostru:

«Popolul care are cele mai bune școli este cel d'ântăiū dintre popoli, dacă nu este astăđi va fi «măine» ne impune obligația de a vorbi din când în când de șhóla de medicină din București. Importanța unei facultăți de medicină, atât în punctul de vedere al necesităților medicale interioare ale țerii noastre, cât și în punctul de vedere al unei juste și legitime influențe în Orient¹⁾, trebuie să atragă asupra acestui subiect atenția tuturor persónelor competente.

Duminica trecută se celebra al un-spre-decelea an al funderii șhólei de medicina într'un banchet la Asilul Elena, la care luaū parte toți profesori și toți elevi șhólei. Mai multe toasturi fură ridicate. Numele Directorului șhólei D. Davila resună de mai multe ori în sala banchetului și se aduse omaje numeroase acelluia ce a lucrat atât de mult pentru fundarea șhólei de medicină din București. D. Dr. Davila aduse aminte asistenților că cu numele Domnicii-salle trebuia unit și numele D-lui Dr. N. Crețulescu care fu cel d'ântăiū care adună împrejurul seū scholari și ținu un curs de anatomie în București aruncând ast-fel primele fundamente alle unei șhóli. În urma lungei și variatei salle carierii politice, a dis D. Davila, D. Dr. Crețulescu, se va uita fôră inđoială cu bucurie, la o doctă facultate de medicină la alle căria începuturi a luat și D-sa parte.

Se ridică pe urmă toasturi în prosperitatea șhólei, în progresele ce a făcut și în cele ce 'i mai rămâne a face. Un frumos discurs fu apoi pronunțat de un elev al șhólei D. Serbescu care fu aplaudat cu entusiasm. Devisa discursului era: Șciința este un frumos fruct, ce nu crește decât pe arborele labórei.

„Șciințele ȓice D. Serbescu, formeđ pe ómeni și „aceștia, societatea. Elle formeđă junețea, servesc „în virsta cóptă și înveselesc în bătrinețe; elle u-„șurédă pe om în nenorociri, il consolă în multe „lipse; ne amasă în oraș, ne ocupă la țerră și ne „desfătédă în călătorii. Elle sunt remediul cel mai „eficace în contra uritului, acel reū teribil și făró „sfirșit care sfirșie pe mulți ómeni chiar în miđlo-„cul abundențelor și mărimilor lor.“

D. Serbescu descriind phasele prin care a trecut

șhóla de medecină ȓise: „Acéstă șhóla n'a fost așa „precum o vedem acum ci a trecut prin tóte pha-„sele elementare, adică: a început prin a fi mică „spre a deveni în adevăr mare.

Ne place a constata, împreună cu D. Serbescu, că șhóla de medicină implinesce principala condiție a tuturor lucrurilor destinate a deveni în adevăr mari: ea a început prin a fi mică și a stat mult timp sub titlu modest de șhóla secundară.

Fôr' inđoiələ diferența între ceea ce era șhóla acum câți-va ani și ceea ce e te astăđi e mare: îmbunătățirile introduse sunt însemnate, progresele săvêrșite asemenea. Nu va să ȓică însă că nu mai este nimic de făcut, șhóla cere noe îmbunătățiri, noe progrese, mai cu sémă că nu e departe timpul când se va transforma în facultate. Concursul tuturor membrilor seī, tuturor profesórilor este necesariū pentru a ajunge la acet scop. Pină acum Directorul șhólei a lucrat singur și s'a luptat singur în contra dificultăților și în contra obstacolelor. E de datoria profesorilor de a veni acum a'i da cu activitate tot concursul lor și a-'i ușura ó parte din sarcina ce pórta.

Noua lege a Instrucției publice crează o admirabilă instituție: *consiliile* școlare și dá acestor consilii drepturi în virtutea cărora elle pot lucra mult pentru îmbunătățirea și întinderea instrucției.

Să nu lase D. Director și Onor. consiliu al șhólei de medicină altera onórea de a lua inițiativa pentru a propune îmbunătățirile ce reclamă șhóla.

Dacă concursul inteligent al consiliului șhólei se va adăogi pe lâng' activitatea Directorului seū, dacă în lucrările relative șhólei se va lua drept basă libera discuțiune și libera expresie a cugetării fie căria, corpul profesoral al șhólei de medicină va forma un corp compact, avënd o consistență și o cohesiune solidă; va constitui o forță colectivă capabilă de a se governa prin sine însă'și (self-government) și alle căria lucrări, alle căria hotăriri, alle căria drepturi vor fi ascultate și respectate.

E.

1) Veđi Natura N. 38 Questia transformării șhólei de medicină în Facultate.